

Р. С. Кутовий,
методист центру ЗНО та моніторингових досліджень ВППО

Дослідження умов організації освітнього процесу педагогів як елемент моніторингу рівня навчальних досягнень у системі забезпечення якості шкільної освіти

Розглянуто ключові освітні параметри результатів 11-річного моніторингу умов організації освітнього процесу та підвищення кваліфікаційного рівня вчителів як дієвого інструменту трансформації системи забезпечення якості освіти у школі.

Ключові слова: моніторинг освіти, системи забезпечення якості освіти, динаміка рівня навчальних досягнень, післядипломна педагогічна освіта, педагогічна кваліфікація, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

Kutovyi R. S. Investigation of the Conditions for Organizing the Educational Process of Teachers as an Element of Monitoring the Level of Academic Achievement in the Quality Assurance System of School Education.

The key educational parameters of the results of the 11-year monitoring of the conditions of the organization of the educational process and the improvement of the qualification level of teachers as an effective tool for transforming the system of ensuring the quality of education at school are considered.

Key words: monitoring of education, systems of quality assurance of education, dynamics of level of educational achievements, postgraduate pedagogical education, pedagogical qualification, information and communication technologies (ICT).

Актуальність проблеми дослідження.

Ухвалення Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII створює нову нормативно-правову основу реформування системи освіти, відкриває шлях до побудови Нової української школи [1].

У ст. 6 Закону однією з головних засад державної політики визначено забезпечення якості освіти та освітньої діяльності. Відповідно до ч. 2 ст. 41 Закону складовими системи забезпечення якості освіти є: система забезпечення якості у закладах освіти (внутрішня система) та система зовнішнього її забезпечення. Лист МОН «Щодо нагальних питань впровадження Закону України „Про освіту”» № 1/9-554 від 13.10.2017 року містить роз'яснення про невідкладність запровадження у школах внутрішньої системи забезпечення якості освіти, «що вимагає від кожного керівника закладу освіти вже зараз організувати розбудову такої системи» (курсив мій. – Р. К.) [2].

Виклад основних положень дослідження.

Серед інструментів виконання цього завдання названо **моніторинг якості освіти** – систему послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою (ст. 48 Закону):

– виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти у закладах освіти (інших суб'єктах освітньої діяльності);

– встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям;

– оцінювання ступеня, напряму і причин відхилень від цілей.

Функціонування моніторингу в системі якості освіти ілюструє діаграма 1.

Згідно з сучасними поглядами фахівців [4; 6], моніторинг в освіті можна визначити як систему збору даних, їх обробки, аналізу й інтерпретації з метою забезпечення суспільства повною та значущою інформацією про відповідність процесів і результатів освіти нормативним вимогам, змінам, що відбуваються, прогнозованим тенденціям.

Центр ЗНО та моніторингових досліджень ВППО вже понад 11 років (з 2007 р.) на замовлення управління освіти, науки та молоді Волинської обласної державної адміністрації проводить моніторинг умов організації освітнього процесу і підвищення кваліфікаційного рівня педагогів як елемент перманентного циклічного інтегрального дослідження динаміки рівня навчальних досягнень учнів шкіл районів, міст, новостворених об'єднаних територіальних громад (ОТГ) Волинської області.

Збір, обробка, узагальнення та інтерпретація даних відбувається за нижченаведеними значимими освітніми параметрами.

1. Стан **забезпечення педагогічними кадрами відповідної кваліфікації**. Аналізу підлягають кваліфікаційні дані педагогів: відповідність фаху, освіта, категорія, звання, вік, педагогічний стаж. Наприклад, пенсійний або передпенсійний вік учителів, як свідчить практика, може впливати на здатність педагогічних кадрів до впровадження інновацій у контексті освітньої реформи.

2. Сукупність факторів, що допомагають підвищувати **методичний та кваліфікаційний рівні** педагогів. Серед них – використання інформаційно-комунікаційних технологій, підвищення кваліфікації у системі післядипломної педагогічної освіти, діяльність методичних осередків різного рівня, реалізація потенціалу індивідуальної траєкторії професійної самоосвіти та ін. (приклад див. на діаграмі 2, джерело [5]).

3. Вивчення параметрів стану **інформаційного та матеріально-технічного забезпечення** освітнього процесу. Зокрема, наявність фахової літератури та навчальних посібників, дидактичних матеріалів, сучасних засобів ІКТ (медіа-проектори, інтерактивні дошки, планшети, електронні книги), рівень та ефективність використання для освітніх потреб комп'ютерної техніки, ресурсів мережі Інтернет (у т. ч. інформаційних систем освіти,

освітніх платформ та середовищ), бази шкільних бібліотек.

4. Суб'єктивна консолідована оцінка респондентами **стану умов для організації освітнього процесу та підвищення методичного і кваліфікаційного рівнів** педагогів (приклад див. на діаграмі 3, джерело [5]).

Комплексний аналіз отриманих у результаті моніторингу даних на тлі тенденцій магістральної динаміки рівня навчальних досягнень учнів передбачає виявлення обставин аберації, дає цілісну картину процесів системи освіти [3].

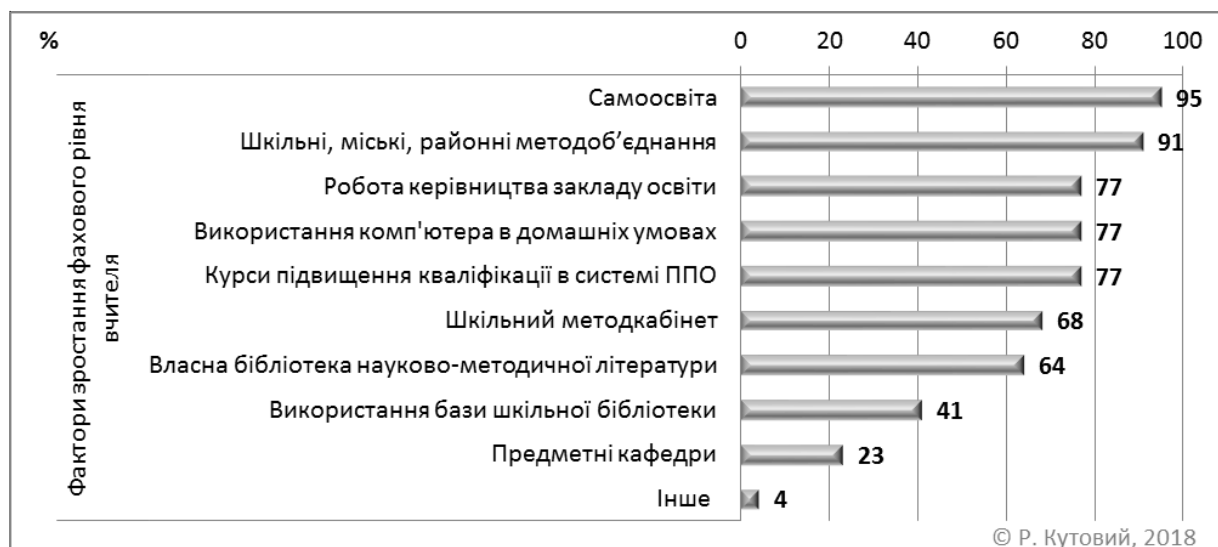
Висновки та перспективи. Реформування системи освіти в Україні, запровадження інноваційної, компетентісно спрямованої, ефективною та результативною моделі розвитку передбачає активне використання моніторингових досліджень як дієвого інструмента забезпечення якості освіти.

Багатолітній досвід організації, проведення, обробки та використання результатів дослідження умов організації освітнього процесу, підвищення професійної майстерності вчителів у структурі комплексного моніторингу динаміки рівня навчальних досягнень учнів закладів освіти Волинської області може бути використаний для розробки технології моніторингу субрегіонального та локального рівнів. Подальше вдосконалення й апробація моделі моніторингу забезпечує успішну реалізацію державної освітньої політики, виконання стандартів освіти.

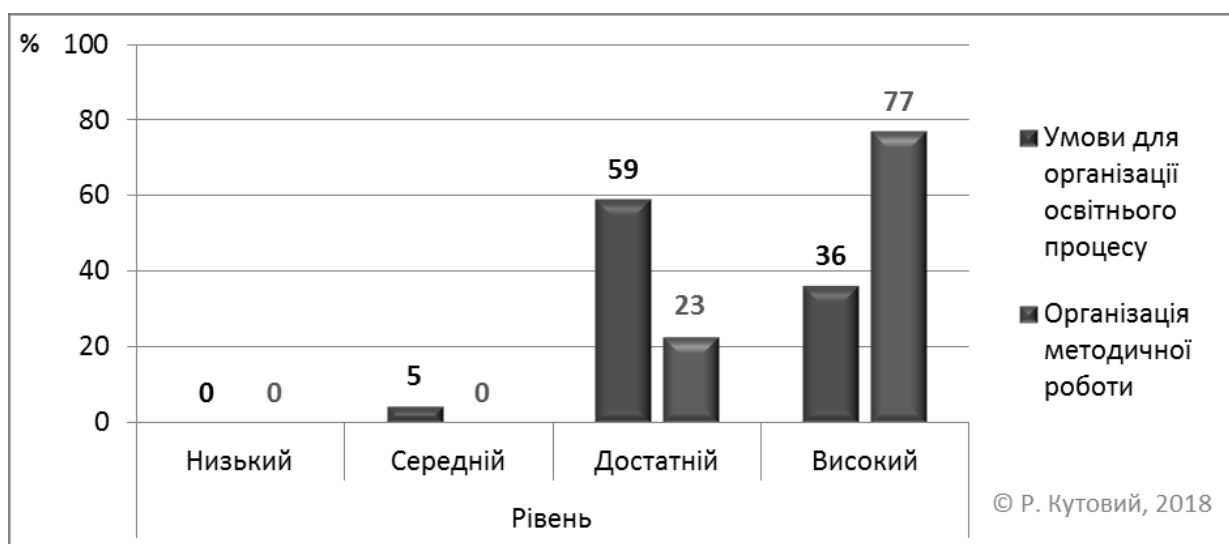
Діаграма 1

Діаграма 2

Діаграма 3

Література

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Щодо нагальних питань впровадження Закону України «Про освіту»: Лист МОН № 1/9-554 від 13.10.17 р. *Освіта.ua*. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/57658/
3. Кутовий Р. С. Вибір доцільного інструментарію локальних моніторингових досліджень як умови валідності отриманих результатів. *Методичні засади типового алгоритму організації та проведення локальних моніторингових досліджень якості освіти / упорядн. М. Х. Махомед, Р. С. Кутовий, Л. О. Приймачук. Луцьк: ВІППО, 2016. С. 49–54.*
4. Методика і технології оцінювання діяльності загальноосвітнього навчального закладу: посібник / О. І. Ляшенко та ін. Київ: Педагогічна думка, 2012. 160 с.
5. Моніторинг рівня навчальних досягнень учнів 4-х, 9-х, 11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів Володимир-Волинського району, Зимнівської та Устилузької об'єднаних територіальних громад. Луцьк: ВІППО, 2017. 38 с.
6. Технологія проведення моніторингових досліджень: Із досвіду роботи. Харків: Харків. акад. неперервної освіти, 2013. 85 с. URL: <http://www.edu-post-diploma.kharkov.ua>